

Remissvar om Boverkets rapport Dokumentationssystem för byggprodukter vid nybyggnation (rapport 2015:46)

Sammanfattning

- Kemikalieinspektionen tillstyrker Boverkets förslag om att det bör införas en lagstiftning om att nya byggnader och anläggningar ska omfattas av krav på ett dokumentationssystem, en så kallad loggbok.
- Kemikalieinspektionen konstaterar att grundförutsättningen för ett nationellt loggbokssystem nu är utredd. Nästa steg i processen mot ett färdigt författningsförslag blir att ta fram detaljerade regler om loggbokens utformning, mera precist ange vilka byggnader som omfattas genom att definiera begreppet "större byggnad" samt föreslå vilken myndighet som blir tillsynsmyndighet.
- Kemikalieinspektionen anser att det är angeläget att skyndsamt införa den nya lagstiftningen för att stärka hållbart byggande och minimera riskerna för framtida miljö- och hälsoproblem i byggandet samt öka förutsättningarna för ökad återanvändning och återvinning framöver. Av enkätundersökningen framgår att merparten av aktörerna i undersökningen inte anser att krav på loggbok skulle bli en nämnvärd belastning eller påverka byggtakten, vilket ökar grundförutsättningarna för att införa regler på området.
- Kemikalieinspektionen anser att Boverkets förslag till loggbok ligger väl i linje med det av riksdagen beslutade generationsmålet för miljöpolitiken samt att den förbättrade information som en loggbok innebär kommer att bidra till flera miljö kvalitetsmål. Det kommer även kunna bidra till de globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030
- Kemikalieinspektionen ser inget behov av att synkronisera nya regler om loggbok med de regler som Kemikalieinspektionens föreslagit om krav på emissioner av farliga ämnen från byggprodukter, eftersom lagstiftningarna har olika grund och syfte samt riktar sig till olika målgrupper. Reglerna om loggbok riktar sig till byggherrar medan emissioner av farliga ämnen riktar sig till byggmaterialleverantörer.

Allmänna synpunkter

Kemikalieinspektionen delar Boverkets beskrivning av fördelarna med att införa krav på ett dokumentationssystem för byggnader och anläggningar.

Kemikalieinspektionens delar bland annat bedömningen om att det behövs en ökad spårbarhet för att kunna identifiera eventuella material som innehåller farliga ämnen som kan ställa till problem för människa och miljö under byggnadsverkets eller anläggningens brukstid och även för att öka förutsättningarna för en säker återanvändning och återvinning av de använda materialen.

En ökad och samlad kunskap om produkter i byggnadsverk ger bättre förutsättningar för hantering av produkterna i framtiden. Vi kan inte med säkerhet säga att de produkter vi bygger hus och anläggningar med idag inte kommer att få en negativ påverkan på människor och miljö i framtiden. Exempel på när det hade varit bra med en så kallad loggbok är vid saneringarna av de farliga ämnena PCB och asbest som byggts in i byggnader och anläggningar. Risker med ämnena och i förlängningen lagstiftning om förbud och/eller saneringsåtgärder innebar att många fick göra omfattande inventerings- och saneringsinsatser. Inventeringar innebär stora kostnader för fastighetsägare, vilket i förlängningen även medför ökade kostnader för boende och brukare.

Allergier och astmaproblem har ökat under de senaste tjugo åren. Det är inte klarlagt i hur stor utsträckning produkter i byggnadsverk kan sättas i samband med denna ökning. Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket har i flera rapporter uttryckt behovet av att ha bättre kunskap om ämnen i bygg- och anläggningsprodukter samt i byggnader. En speciell aspekt när det gäller byggvaror är att material byggs in för lång tid och informationen behöver säkras inför framtiden eftersom ny kunskap om ämnens farliga egenskaper genereras.

Loggböcker finns redan på marknaden och det behövs incitament som ökar och sprider användandet av loggbok ytterligare. Lagstiftning är ett starkt och effektivt styrmedel, särskilt om det finns en fungerande tillsyn.

Införande av krav på loggbok sätter fokus på materialens egenskaper, inklusive kemiskt innehåll, och stimulerar också till ett medvetet produktval genom hela byggprocessen. Informationen öppnar i sin tur upp möjligheterna att tänka nytt och loggboken kan därmed även ses få en innovationsdrivande roll.

Kemikalieinspektionen anser att Boverkets förslag om loggbok ligger väl i linje med det av riksdagen beslutade generationsmålet att det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Den förbättrade information en loggbok innebär kan bidra till flera av de svenska miljö kvalitetsmålen t.ex. Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö och Giffri miljö och även till de globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030.

Kemikalieinspektionen delar också i stort synen på de utmaningar som Boverket identifierat, t.ex. med att utforma regelverket på ett effektivt sätt, möjliga svårigheter med att hålla loggboken uppdaterad, att dokumentationen innebär vissa administrativa kostnader och att det är svårt att uppskatta nyttor och kostnader som

uppkommer, särskilt i framtiden. Merparten av de aktörer som svarat på den enkätundersökning som Boverket genomfört har dock framfört att krav på loggbok inte skulle innebära en nämnvärd belastning eller att det skulle påverka byggtakten negativt. Boverkets bedömning i rapporten är att det finns en relativt stor samsyn om vad en loggbok är och hur den behöver utformas för att fylla sin funktion, samt att det finns fungerande verktyg för att upprätta och hantera loggböcker. Detta är en viktig slutsats som ökar förutsättningarna för att genomföra förslaget.

Syftet med utredningen var att undersöka förutsättningarna för ett nationellt system för dokumentation av byggprodukter/byggmaterial och byggnadskomponenter vid nybyggnation av byggnader och anläggningar. Kemikalieinspektionen konstaterar att grundförutsättningarna för ett nationellt loggbokssystem nu är utredd. Nästa steg i processen mot ett färdigt författningsförslag blir att föreslå detaljerade regler om loggbokens utformning, mera precist ange vilka byggnader som omfattas genom att definiera begreppet "större byggnad" samt föreslå vem som blir tillsynsmyndighet.

Vissa detaljsynpunkter

Avsnitt 7.2.2 Loggbokens innehåll

Kemikalieinspektionen håller med om att de uppgifter som identifierats i punkterna under avsnitt 7.2.2 bör vara viktiga komponenter i en loggbok. Vissa punkter kräver förklaring och vägledning t.ex. hur information om kemiskt innehåll ska redovisas. Exempelvis uppstår frågor om alla kemiska ämnen eller vissa ska redovisas. Det kan därför vara bra att överväga att hänvisa till ett befintligt format, t.ex. motsvarande vad som ska redovisas i en byggvarudeklaration. Det är inte tillräckligt att enbart redovisa innehåll av idag klassificerade farliga ämnen, eftersom vi kommer få mer data och kunskap om kemiska ämnens egenskaper efter hand och därmed med stor sannolikhet upptäcka att ämnen som är oklassade i dag har farliga miljö- och hälsoegenskaper.

Avsnitt 13.7 Särskild hänsyn när det gäller ikraftträdandet

Kemikalieinspektionen ser inte behov av att ytterligare utreda kostnadsmissiga konsekvenser av att införa regler om loggbok. Det finns ett bra underlag i de svar som framkom i den enkätundersökning som Boverket utfört och redovisat. Det är inte tydligt vilka mervärden nya studier kan komma att tillföra.

Kemikalieinspektionen anser inte att det finns anledning att avvakta med beslutet om att införa regler med anledning av bostadsbristen och att många nya bostäder måste byggas. Tvärtom finns det en större anledning att påskynda ett beslut nu när bostadsbyggandet förväntas öka så att nya byggnader i större utsträckning förses med en loggbok. Detta är viktigt för att stärka det hållbara byggandet och minimera riskerna för att vi i framtiden ska överraskas av nya miljö- och hälsoproblem i byggandet liknande asbest eller PCB.

Kemikalieinspektionen ser heller ingen anledning att synkronisera nya regler om loggbok med de regler som Kemikalieinspektionens föreslagit om emissioner av farliga ämnen från byggprodukter eftersom lagstiftningarna har olika grund och syfte

samt riktar sig till olika målgrupper. Reglerna om loggbok riktar sig till byggherrar medan emissioner av farliga ämnen riktar sig till byggmaterialleverantörer.

I detta ärende har generaldirektör Nina Cromnier beslutat. Anne-Marie Johansson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Erik Gravenfors samt jurist Johan Forsberg deltagit.

På Kemikalieinspektionens vägnar

Nina Cromnier

Anne-Marie Johansson